

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 un an . . . . . 20 cor.
 1/2 an . . . . . 10 cor.
 1/4 an . . . . . 5 cor.
 o lună . . . . . 2 cor.
 Nu se deosebesc de la un an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un sir garmond: prima dată 14
 bani; a doua oară 12 bani; a treia
 oară 8 b. de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și inserțiile
 se dăruiesc în avans în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrierile străine nu se primesc

Anul VIII.

NUMER DE DUMINECĂ

Nr. 25.

Silință zadarnică.

Dacă fruntașii vieții obștești ai Ungurii ar judeca lucrurile după cum sunt, cum arată știința de carte, — ear nu după imboldurile proprii, între Unguri și diferitele neamuri din patrie ar domni cea mai desevirșită pace și frație.

Pentru-că izvorul neînțelegerilor care s-au produs?

Silința ce-și dau stăpânitorii de a face Unguri din toate celelalte naționalități, ca astăzi cu vremea să se poată întemeia o *imperialitate* maghiară.

Eată visul fruntașilor vieții obștești maghiare.

Dacă ar fi însă în jurul lor, ce ar vedea Ungurii? Ar vedea că din toate părțile sunt înconjuși cu semeniți cu desevirșite străine de cea arpadiană. Nici Neamul dela Apus, nici slovacul dela Mează-noapte, nici Croații și Sârbii dela Mează-zi, nici Românii dela răsăritul Țării Ungurești nu-s. După limbă, înrudiți cu Ungurii, ci fie-care în parte are la spate alte țări cu ale căror popoare sunt frați.

Ungurii sunt strânși ca între lanțuri de aceste neamuri. Cu greu deci le vor maghiariza. Și însăși cărțile întocmite de cei mai cuminte Unguri ne încredințează, că zadarnice sunt opintirile tuturor guvernelor ungurești, din noi ele nu vor face Unguri. Ne albură însă mult sufletul și ne abat dela îndeletniciri cari ar fi mai folositoare pentru patrie, de cât să stăm pururea în luptă de apărare a limbii noastre strămoșești și a ființelor noastre așezăminte bisericesti.

Să deschidem numai și să citim ce ne spun cărțile? :

Ele ne arată, că în cei o mie de ani cari au fost deplin stăpâni pe acest pământ, Ungurii după-ce au primit la sfârșitul lor pe cei 851.378 Ovrei, au ajuns să aibă milioane 742.301 suflete.

Ce au însă în fața lor?

Eată ce au :

2 milioane	749.479	Români;
2 "	135.181	Nemți;
2 "	019.641	Slovaci;
1 milion	678.569	Croați;
1 "	052.180	Sârbi;
	429.447	Ruteni și
	397.761	alte soiuri.

Va să zică 8.742.301 Unguri și *Jidani* (aceștia deși socotiți Unguri și ei, mare parte nu vorbesc ungurește!) se găsesc față în față, ori mai bine: înconjurați de alte neamuri: al căror număr îi întrece binisor.

Adevărat că acestea-s răslete, că până acum nu-s toate înțelese între ele, ci luptă cele mai multe fie-care cum știe și poate, pe când Ungurii au pânea și cuțitul, cum zice românul. Toate aceste neamuri însă, dar îndeosebi Slovacii și Românii, au o virtute mare: *sporesc*! Chiar Beksiacs Gusztáv, condeiu cel al șoviniste care luptă pentru «imperialitatea maghiară» recunoștea mai septămănile trecute în «Budapesti Hirlap» că aceste două neamuri: Românii și Slovacii, sporesc, pe când în comitatele locuiește Ungurii sporul lor este de tot slab.

Să-i luăm, de pildă, pe Românii îndeosebi. Și anume, comitatele cele mai românești!

Au fost adică locuitori în :

	In 1880.	In 1903.
Comitat Ardealul	268.408	329.400
" Caras-Severin	380.311	441.266
" Hunedoara	248.464	302.710
" Bistrița-Năsăud	95.071	117.649

Și așa mai departe, fie-care comitat românesc a crescut în chip firesc, deși în cursul acestor 20 ani multe mii de Români, amara fiindu-le viața aici, au trecut în țeară, cum zic ei Românii.

Și să ne oprim asupra puterii limbii românești. Insuși Balogh Pál, după cercetări de zece ani și luând ca mărturie cărți vechi și cercetările la fața locului, mărturisește că de pildă chiar în mijlocul Ardealului, în în mijlocul sufletului unguresc, noi *Români am cucerit sate și orașe multe.*

Astfel, în decursul acestui din urmă jumătate veac am câștigat în :

Comitatul Alba de jos	40 comune;
" Hunedoara	23 "
" Cojocna	27 "

Ce dovedește asta?

Dovedește că e o mare putere de viață în neamul românesc, că deși el a trăit pe aceste plaiuri ca vai de el: chinuit și amar, totuși a dat naștere, a sporit ca număr și avuție, — ear limba românească de când ne știm o vorbesc și Ungurii și Sașii; doar nu mai departe de cât zilele acestea «Magyar Szó» arăta că în orașe și la târguri, Ungurii și Sașii numai așa se pot înțelege dacă vorbesc — românește.

Să cercetăm însă cum stă treaba cu învățarea limbii ungurești.

Sunt 25 de ani de când copilul nemaghiar trebuie să învețe ungurește în școlile de părinții lor ridicate; sunt 14 ani de când copilul de 3 ani trebuie să umble la așa zisele «kisdedóvo»-uri ungurești, ca vezi

Doamne, încă fragezi fiind, învățătoarea să-i învețe ungurește... Și ce nu s'a făcut, câte nesdrăvenii și ticăloșii nu s'au săvirșit, cum învățătorii nemaghiari au fost siluiți de oamenii stăpânirii, ca să arate înaintare în ceea-ce privește învățarea limbii ungurești?!... Guvern și Kulturregylet câte milioane n'au cheltuit, câte școli ungurești nu s'au înființat în satele noastre, ca doar doar într-o bună zi mineată ne vor auzi rugându-ne lui D-zeu ungurește?

Și la ce am ajuns?

Să deschidem eară cărțile și să vedem ce ne spun.

Ne spun că la 1900 au știut ungurește în

Caras-Severin	20.054	(dintre 306.932 nemaghiari)
Temisana	51.657	" 418.089 "
Alba de jos	4.142	" 165.099 "
Hunedoara	16.851	" 266.813 "
Arad	41.733	" 275.177 "

Bine să ne însemnăm însă: asta se scrie în carte (statistică) întocmită de Ungurii cari și din pietre ar voi să facă — Unguri!

D'asemeni este de însemnat că în comitatele Arad și Temisana numărul celor ce știu ungurește îl dau *Nemții*, dacă îndrugă 2—3 cuvinte ungurești, zic că știu ungurește, ba chiar se fălesc cu asta.

Dacă s'ar căuta câți *neromâni* vorbesc românește, de bună seamă că numărul lor ar fi îndoit decât al nemaghiarilor cari știu ceva ungurește.

Din păcate însă, fruntașii politici ungurești se iau nu după învățătura din carte, ci după cum îi împinge patima... Ear patima lor cea mai mare este stăruința de a face Unguri pe totți câți trăesc între hotarele Țării Ungurești.

Acum, prin planul lui Berzeviczy, tac cea mai mare opinteală în această privință.

Bun este însă Dumnezeu și dacă ne va da viață, arăta-le-vom, peste alt pătrar de veac, că nici după cincizeci de ani de chinuire în școli nu au ajuns mai departe, ci dintre 100 Români abia vorbesc ungurește 2—3... Nici aceștia nu se fac însă Unguri. Ci câte veacuri ne va darui D-zeu, rămânem neam mândru românesc!

Russu Șirianu.

Ministrul președinte la Viena.
 Conte Tisza eri dimineața s'a rentors din Viena și a luat parte la ședința Dietei. Ministrul președinte aseară a plecat din nou la Viena, unde va ținea sfat cu ministrul de externe Goluchovszki, în afacerea convențiilor comerciale cu străinătatea.

— zicea ea adeseori — decât să mă duc
Aspă un slut de năzărean".
Ei, dar cum era să se scape din robia nă-
zăreană!?

Românii credincioși bisericii lui Christos, se
presc de casele năzărene ca de satana, și nici
nu june nu ar lua o năzăreană în căsătorie măcar
iar aduce o mie de galbeni. Ce ar ajunge
albenii și toată averea din lume, dacă bărbatul
mujerea nu sunt de o potrivă întru toate; dacă
nu sunt într'o lege, într'un gând, într'o dragoste,
într'un obicei și într'o credință în Domnul nostru
Iisus Christos, care revarsă darurile Sale în casă.
Sau cum îți poți închipui darul lui Dumnezeu
într'o casă, din care se aruncă afară crucea lui
Christos, și se ia în batjocură?! „câci — zice S.
apostol Pavel către Corintenii I. — „cuvântul crucii
lebanie este celor peritori, iar nouă celor ce ne
mântuim, este puterea lui Dumnezeu“.

Totuși s'a aflat un june subțirel ca tras prin
nel, un bujor de fecior, cu numele *Sima Meiciu*,
care din vorbă în vorbă a cunoscut gândurile
fecinei sale Petra, cu care se întâlnea câte odată
pe afară la stradă și a bătut, nu la ușa năzăre-
nilor, ci la inima ei, fără să fi intrat vr'odată
măcar în casa părinților, lăpădați de Dumnezeu.

Din vorbă'n vorbă, din șoaptă'n șoaptă, ei
descoperiră păsurile și în curând simțiră, că
ar și potrive la olaltă, dacă nu ar sta între den-
ții o mare prăpastie, un gard afurisit: *nebulia
năzăreană*.

Părinții nici nu bănuiau gândurile fetei, iar
Petra nu cuteza să-și descopere lor dragostea
ca către Sima, care — vezi Doamne — nu era
nimeni dintre „sfinți“. Se temea de asuprire.

Dar, să fim drepti, nici Sima (un june în-
telept) nu prea îndrăse să-și lege capul cu o
olaltă din părinți necredincioși, de teamă să nu-l
părăsească și pe el mai târziu cu necredință,
cum au părăsit părinții săi, biserica lui Christos.
Iar tată-său un om de credință tare în legea stră-
pună, mâne-zi i-ar fi scos afară pe amândoi, dacă
era să-l aducă nora, *zacoanele lui Antichrist, spar-
tându-i casa și masa*.

Sima era deci între două coarne, sau cum
se mai zice, — între nicovală și ciocan: ar lua-o
pe Petra, că îi era dragă, — dar se temea de ză-
coanele demonilor, că-l vor înșala.

— Tu Petro, îi zise el odată, eu te iau pe
mine de soție, dacă-mi făgăduiești, că-mi vei fi
credincioasă până la moarte, și te vei lăpăda de
legea năzăreană!?

Petra nu stătu mult să se gândească, și-
i făgădui că se va lăpăda de legea năzăreană, la care
și așa trecuse de silă, dar cum era să o spună

în războaiele ce urma să urmeze după aceasta nu mai
era așa. Gloria l'a îmbătat, dorul lui de-a cuceri
nu mai cunoștea margini. Sub pretextul
că guvernul Portugaliei lasă să intre în portu-
rile ei corăbiile de comerț engleze, trimise sub
comanda generalului Junot în Portugalia o ar-
mată, care alungă de pe tronul ei casa domni-
toare și ocupă țeara.

Și mai puțin i-se poate scuza purtarea sa
față de Spania. Aci nici n'a putut măcar să
găsească pretext pentru atacare. Suveranul spa-
niol trăia deja de mulți ani în pace cu Franța,
și i-a fost încă și aliat. Se poate că la început,
când Napoleon ocupă cu oștirile sale Spania,
nici n'a voit să facă altceva, decât să se asig-
ure despre fidelitatea acestui aliat și de altfel
plăb de inger și șovăitor. Dar când văzuse
scandalurile ce se petreceau la această curte
coruptă și observă disprețul, cu care se purta
poporul către întreaga dinastie, crezu că folo-
sindu-se de ocazie îi va fi ușor a cuceri țeara
și a despoia de tron pe ultima odrasla a Bour-
bonilor.

Betrânul rege și fiul său, moștenitorul de
tron, se certau deja de mult timp între sine și
de-care dintre ei își dădea silința să facă intrigi
împotriva celuilalt la Napoleon. Fiul arunca cele
mai grave acuze asupra tatălui, dar mai ales
asupra mamei sale. O răscoală a populației îi
dădu lui puterea de stat și ei silii pe betrânul
rege să abdică.

Trad. după Aldor de : *Mircea*.

(Va urma).

aceasta părinților, cari voiau să o dea numai
după năzărean?!.

— Știi ce Petro, una-și bună: *vei să te fur?*
— *Vreau* — zise ea înveselită de bucurie,
că în sfârșit va scăpa din robia năzăreană.

A doua-zi Petra era în casa lui Sima. Pă-
rinții săi au stat nemiști, când îi văzură cu Petra
în trăsură, *schimbată în portul românesc și mândră*
ca o garoafă, intrând pe poarta mare în curte.
Se mirau de cele ce vedeau cu ochii, dar nu mai
putură zice nimic. Lucrul era implinit gata, și
nu mai era alta de făcut, decât să-și primească
nora cu bucuria și cu dragostea cu care o aduse
istetul lor fiu în casă.

Intreg satul auzise cu bucurie despre ispră-
vile lui Sima și doreau să o vadă pe Petra în-
viată din morți.

Mâne-zi era tocmai o zi de sărbătoare, sfinții
Constantin și Elena, și cum se vestise că și Petra
era la joc, toți au grăbit să o vadă. Sima venise
cu mândra lui la joc. Fetele și feciorii îi intim-
pinară cu lacrimi de bucurie în ochi, și toți se
bucurau, ear Petra, — dintre toți cea mai fer-
icită — era mândră și aleasă ca o împărăteasă.

Intreg satul s'a bucurat de reîntoarcerea Pe-
trei la dreapta-credință, *că pierdută era și s'a aflat*,
numai părinții Petrei nu. În loc să le pară bine,
că li-s'a dus fata într'o casă cinstită și bine-cu-
ventată de Dumnezeu, ei umblau după geandarmi,
să o aducă acasă iarăși în robia demonilor.

Dar toate svtrcolirile lor erau acum ză-
darnice.

Când au intrat năzăreanul cu geandarmii în
casă, Sima și Petra s'au îmbrățișat, ca nu cumva
să-l despartă de olaltă. La întrebările geandar-
milor, Sima a spus cum, cu voia ei, a suit-o în
trăsură, cum a dus-o la un cunoscut al său în
Beicicherecul-mare *ca să-și lapede sucnele* și să se
imbrace în hainele românești și cum apoi a a-
dus-o acasă nevătămată și schimbată gata și la
stat și la umblat.

— Și tu Petro de bună voie ai fugit cu
Sima? O întrebare și pe ea geandarmii înfri-
coșăți.

— *De bună voie*, — răspuse ea, alipindu-
se tot mai tare de Sima.

— *Apoi să fii dară sănătoși!* ziseră ei, și
s'au dus.

Un credincios.

In ceasurile de singurătate...

In ceasurile de singurătate
Mi-aduc de tine, dorul meu, aminte,
Gândindu-mă la ce-a fost, ce-a fi înainte,
Nedumirit ființa-mea se sbate.

Tu îmi răsai cu fața ta cuminte,
Cu dulci zimbiri, priviri ne îngrijorate,
Ca razele de sus ce ni sunt date...
Pășind ascult a tale dragi cuvinte.

Mă văd la brațul tău în a mea minte
Te strâng la pieptu-mi și uitând de toate
Eu îți grăesc de dragostea-mi fierbinte...

Dar un fior întregul meu străbate
Că ear mă văd în mijloc de morminte
La crucea fericiri-mi îngropate.

Budapesta, Iunie 1904.

I. Grănișariu.

HAZ.

La tribunal:
— Acuzatul... d-lor... e un alcoolic... Fiul
unui alcoolic care...

Acuzatul întrerupându-l: Pardon, d-le ad-
vocat... Pe mine insultă-mă cât vrei; dar nu te
atinge de tata!

Războiul ruso-japonez.

Teatrul operațiunilor de zile încoace
este partea ostică a peninsulei Liao-Tong,
unde Japonezii au de gând să desfășure
un atac concentric împotriva Rușilor. Con-
form veștilor sosite din Niucivang, lupta
dela Kaitșu ce urma zile întregi, s'a ter-
minat cu victoria Japonezilor, lăsând Rușii
pe câmpul de luptă 1200 morți. În urma
acestei lupte Japonezii au ajuns singuri
stăpâni pe peninsula Liao-Tong. O altă
telegramă din Niucivang aduce vestea sen-
sațională, *că cavaleria japoneză a luat
Liao-yangul, cartierul general al lui Ku-
ropatkin.*

Ocuparea Liao-yangului.

Niucivang, la 22 Iunie. (Reuter). Se
vestește, că cavaleria japoneză a atacat
Sâmbătă noaptea Liao-yangul. *Un misio-
nar a primit știrea dela un indigen, că la
20 lupta încă ținut, ear la 21 Liaoyangul
a căzut.*

Londra 22 Iunie. Conform unei tele-
grame din Niucivang Japonezii după o
luptă exasperată au cuprins Liao-yangul.

Londra, 22 Iunie. Vestea din Niucivang
despre luarea Liao-yangului aici nu află
peste tot crezământ, dar se confirmă, că
nu departe de Kaitșu Rușii au fost
din nou bătuti. *Lupta a început Dum-
neacă la sud ost de Kaitșu pe un teritor de
9 mile, sfârșind-se cu retragerea Rușilor,
cari au lăsat pe câmpul de luptă 1200
morți.*

Stackelberg de nou bătut.

Londra, 23 Iunie. Din Petersburg se
anunță: Generalul rus Stackelberg în urma
retragerii sale neindemânatică a fost ata-
cat din no de Japonezi, a căror artilerie
îndreptând asupra lor un atac combinat
Rușii au pierdut 5000 de oameni. Spionii
chinezi au redat Japonezilor mișcările de
retragere ale Rușilor.

Port-Arthur.

Londra, 22 Iunie n. O telegramă din
Tși-fu anunță, că Rușii voesc cu o încor-
dare extremă să rupă blocada din jurul
portului, *însă greutățile sunt enorme, căci
încrucșători mai mari nu pot eși din port.*
Garnisoana din fort este amărită și depri-
mată. Oficerii sunt gata să apere fortăreața
până la cel din urmă.

Condițiunile de pace.

Berlin, 22 Iunie n. Ziarului *Tagliche
Rundschau* i-se telegrafează din Tokio.

În întreaga Japonie se ia ca sigur, că
Port-Arthurul în curând va cădea și că în
urma asta războiul va fi terminat.

Diplomatia japoneză din Tokio de pe
acum voeste să pregătească opiniunea pu-
blică pentru încheierea păcii. Asta dove-
dește și faptul, că în ziarele japoneze apar
neconținut declarațiunii din partea bărbaților
de stat de valoare japonezi asupra condi-
țiunilor de pace. Zilele trecute a apărut prin
ziarele japoneze și interviewul cu ministrul
president contele *Kazura*, care între altele a
zis, că Japonia va surprinde lumea la în-
cheierea păcii cu moderațiunea ei, ca și în
război cu învingerile. Japonia va fi cu con-
siderare la interesele puterilor comerciale dar
pe de altă parte își va asigura poziția sa în
Korea și Mandjuria, ca pe viitor să nu se
mai împlie controverziile de acestea.

Din străinătate.

Parlamentarismul în Rusia. Săptămâna trecută a străbătut prin presa europeană vestea senzațională, că țarul are de cuget să introducă un fel de parlamentarism în Rusia. Acum vestea asta își face cale de nou prin presă în forma următoare mai concretă: Ziarul *Osvobosdenie* i-se anunță, că generalul Kireiev a înaintat țarului o scrisoare volantă, în care autorul recomandă convocarea reprezentanței naționale (zemski sobor) și acordarea unei constituțiuni după modelul țărilor din Apus. Cum se vestește, țarul a chemat la sine pe general, zicându-i următoarele: «Am cetit scrierea volantă a D-Tale, am meditat și voi medita încă asupra convocării reprezentanței naționale».

Anglia, Rusia și Tibetul. Incercările Englezilor de a trata direct cu guvernul tibetan n'au izbutit, astfel că corpul lor de expediție se va îndrepta asupra Lhassei, capitala Tibetului. Tibetanii rezistă cu toate că Englezii au cucerit Gyantse și cu toate perderile simțitoare ce le-au suferit în încercările lor de a împiedeca înaintarea trupelor engleze. Înaintarea Englezilor spre Lhasa va face să se lungească foarte mult linia lor din dărăt. Ea va face necesară o sporire cu atât mai însemnată a forțelor în Tibet cu cât pe de o parte ultimele ciocniri cu Tibetanii au schimbat părerile de mai înainte despre curajul și disprețul lor de moarte; iar pe de altă parte atacurile încercate de Tibetanii în timpul din urmă în contra liniei de legătură a Englezilor dovedesc că se pricep în conducerea războiului...

E de remarcat în tot cazul că dezastrele și perderile suferite în campania de până acum n'au micșorat curajul Tibetanilor și că în bătălia din urmă dela Palia (28 Maiu) s'au luptat mai bine ca în cele anterioare. Din toate aceste rezultă că Englezii vor trebui să-și sporească mult trupele, să înainteze mai departe și să stea mai mult de cât avea intenția în această țară. Este ușor de înțeles că modificarea aceasta de plan a dat naștere la un nou schimb de vederi între Petersburg și Londra... Știrea cum-că guvernul rusesc a dat declarații satisfăcătoare în ce privește procederea Englezilor în Tibet dovedește că aceștia au repetat asigurările de mai înainte că nu merg să facă cuceriri sau să stea mai mult timp acolo. Atitudinea aceasta binevoitoare a Rusiei se explică prin succesele repezi ale Japonezilor. Acum Rușii sunt foarte rezervați, pe când înainte de începerea războiului țineau un limbaj aspru ba chiar amenințător în chestia tibetană.

Înțelegerea aceasta dintre cele două puteri nu poate fi salutată decât cu bucurie căci ea îndepărtează posibilitatea izbucnirii unui conflict între ele și poate a unui războiu universal. Chestiunea tibetană rămâne tot deschisă, ori cât Anglia ar fi în stare să îndeplinească promisiunile făcute Rusiei.

O acțiune comună contra socialiștilor în Italia. Cardinalul Svampa, în vizita ce a făcut regelui Italiei, ar fi fost însărcinat de papa a face propuneri pentru o alianță a papei cu regele contra socialiștilor. Nu se știe, dacă, în convorbirea ce s'a urmat, cardinalul n'a trecut peste marginile mandatului său.

Belgia. Alegerile provinciale în Belgia, la 5 Iunie, au eșit spre folosul liberalilor, care au câștigat 35—40 de locuri mai ales pe seama catolicilor. La Löwen, oraș ultra, catolic, au pierdut clericaliștii, 3 locuri. Socialiștii, 3 locuri. Socialiștii au avut de asemenea câte-va succese. Însemnătatea alegătorilor e că consilierii provinciali aleg 26 de membri în senat.

Correspondență.

Câte-va reflecții la „O întimpinare“ a dlui colonel Iacobici — publicată în Nr. 101 a „Tribunei“.

Motto: După tabără mulți viteji...

Ca reprezentant, ca membru în comitetul comunității de avere din Caransebeș — ca un grănicer, care fără a se pune în evidență a agitat mult în ținutul „grăniței“ pe tema apărării drepturilor nediscutabile a făcut în multe locuri și cu rezultat să se cinstească demnitatea națională și a sbiciuit la toate ocaziile în nemijlocită apropiere indiferentismul, desbinarea între grăniceri — astfel, încât după puțină a reușit să contribuie la ajungerea unei solidarități în unele din multele comune asociate.

Aceste rezultate personale mi-au deschis ochii și m'a determinat să judec nepreocupat și fără a mă încrede în împrejurarea că sunt stră-nepot de al lui Traian, care ar avea dreptul să stea cu gura căscată, gustând deliciul vre-unei pensiuși grase sau a dormitării vecinice.

Și vai, bine îți priește să domiciilezi în centru, dăruit dela Dumnezeu cu toate comodi-tățile. și să-ți sorbi cu tichneală „schwartzul“, conform programei zilnice — sau să fii cu cei de un principiu la „bere“, și la „tarock“, unde apoi să-ți mai aduci aminte și de bietul popor român, să făurești principii de muncă românească, numai de dragul principiilor, nu însă de a le pune în praxă, muncind și jertfind...

Astfel să mi-se ierte, dacă fără cruțare constat următoarele:

Dl *Colonel Iacobici* dovedește interesare față de soarta grănicerilor, — îl întreb însă, unde și când s'a scoborit la popor pentru a-l instrui în apărarea drepturilor sale?

Se crede domnia-sa pe sine jurist, ca să poată categoric și adevărat interpreta un articol de lege... ori dacă nu... are domnia sa atari prieteni și dacă aceia sunt prieteni, consultatu-i-a la determinatiunea a interpreta pe calea publicității articolul 6: „Comunitatea“ alegătorilor fiecărei comune, respective în Caransebeș Reprezentanta comunală (§ 69 Art de lege XVIII din 1871) alege cu majoritate de voturi... etc.

Cuvântul „comunitate“ este fatala greșeală a generalului Doda... „ușița“. Să fim drepti! Doda este al Istoriei și supus dreptului de a fi criticat de posteritate. Faptele lui Doda sunt mari înălțătoare... dar fără a fi ingrati putem să-ți recunoaștem aceasta greșeală.

Ori bine, — die colonel ce înțelegi d-ta sub „comunitate“...? Ce înțelege dl *Dr. Ionescu* etc?

Ca Românii trebuit și D-Voastră să înțelegeți aceea, ce tot Românul de bine înțelege... adevărat nu litera ci spiritul articolului, nu în publicitate, ci în fapte, — de oare-ce avem Art. I și II și III, care ne îndreptătesc la aceasta...

Dar guvernantiștii nostri... înțeleg litera — și aici este greșeala isvorită din fatalul cuvânt „comunitate“.

Căci ce poate fi „comunitatea alegătorilor“ și ce alegători? Dar am mai mare dragoste de comunitatea de avere... încât se dau pe cale ziaristică definițiunea cuvântului „comunitate“.

Știm noi, că sub „comunitatea alegătorilor“ a înțeles generalul Doda numai pe cei împăduriți și noi așa trebuie să înțelegem...

Dar legea despre naționalități cum o înțelegem noi și cum o înțeleg guvernantiștii...?

Câți martiri s'au jertlit pentru reclamarea drepturilor din aceasta lege...!

Să fie „Curescu“ de vină, „membrul din comitet“?

Ei se fie? Pentru-că unui domni care au „pricepere“ „energie“ și „desinteresare“ nu vin în mijlocită atingere cu poporul, ci lasă

achitarea datorițelor în sarcina „primcodreni“ etc. D-lor se mulțumesc numai cu compunerea acestei instituțiuni prin broșuri volante articoli de ziare etc...

Mareșalul campestru *Seracin* s'a tumit se trimită pe un țeran *Pișlea* și pe de tagma acestuia, care fără „pricepere“, „energie“, „desinteresare“ au luat cuvântul de repetiție în adunările generale, — au bruscat, au arătat la guvern și — rezultatul — au dovedit că Românii sunt desbinați, invidioși și rivali la posturi și titluri. În aceasta apă tulburată pescuit guvernul... și din ciocotele moșdesbinării — a scos reprezentanții „venetici“.

Da! „Sublocotenentul“ e de vină — pentru-că vezi doamne e o „șargie“ prea pușcă poate înaintea d-lui colonel?... Suntem de mâni! Și de ne girăm de luptători ai poporului român, e blasfemie a face deosebire de vremele.

Rușine de trei ori rușine... când aruncă cuiva păcatul, că e „sublocotenent“.

La comunitatea de avere nu este „sublocotenent“, — el este președinte. Deci nu de dragul lui *Curescu*, ca persoană — auzi de dragul aureolei, ce trebuie să aibe un președinte — ni-se impune astfel a purcede.

Însă departe-mi este gândul de a se pune pe *Curescu*, nici a-i „pași oala cu carne“, pentru după cum se observă — multe animale au fost tite de dl Colonel nu numai că mușcă și latră...

În fine, ca să nu se creadă, că susținătorii a reflecta la ori-ce fleacuri, amintim că nu mai reagem la bruscarii insinuării, camionării, batjocuri lansate orbi et urbi, ci cu dragostea și respectul, ce trebuie să-l avem față de alții — invităm pe tot Românul de la împlinirea datorițelor, dar numai acolo unde trebuie. Am zis! Pentru ultima dată.

Un membru din Comitet

NOUȚĂȚI.

ARAD, 24 Iunie 1904

— **Recoltă mănoasă.** Incepând de Lună, ert s'au terminat esamenele de calificare a învățătoarească la institutul nostru pedagogic prezentat 74 candidați dintre cari 62 au obținut diploma de învățători. Va să zică, școala românească s'a îmbogățit cu 62 învățători. Un rezultat ordinar, atât în numărul cel mare al elevilor, cât ales în procentul succesului. Se știe că este procentul suficient al unui examen, și aici sunt? Prin urmare rezultatul cel mai bun, coltă extraordinar de mănoasă. Felicităm profesoral!

— **Călătoria de nord a împăratului Wilhelm.** Din Berlin se telegrafează, că împăratul Wilhelm va face la începutul lunii viitoare o călătorie în Svinemunde la Nord. După-ce se va reintoarce din această călătorie va călători împreună cu treaga familie la Vilhelmshöhe unde va petrece timp mai îndelungat.

— **Sculptor român.** Ni-se scrie! La expoziția internațională de pictură și sculptură s'a deschis anul acesta la 1 Iunie în München a espus și sculptorul nostru român bănuș Alex. *Liuba*, un bust în marmoră care a fost foarte mult apreciat de vizitatorii acestei expoziții. Ziarul maghiar „Pesti Hirlap“ îi acordă de asemenea laude numindul măestru de artă. Intrând în relațiuni cu acest sculptor i-am vizitat atelierul, acolo am găsit bustul lui Saguna, care după părerea mea este cel mai poate de bine reușit. Ar fi de dorit ca românii ardeleni pe viitor să nu se mai adreseze străinilor care ne produc lucrări proaste și totuși lipsite de artă și scumpe și să lasă să părăsire un sculptor român escelent ca dl *Liuba*.

Să încetăm odată cu străinii și să ne ocupăm artiștilor nostri români.

— **Petrecere populară-Gutenberg.** Reuniunea culegătorilor de litere din Arad, ne anunță în 14 August (în cas de timp nefavorabil) să va arangea o mare *Petrecere populară*, pe treg teritorul Paduritei, la care vor colaborea mai multe orchestre. Programul petrecerii

publica mai târziu prin placate și ziare. Inițiativa invită cu respect întreg publicul din țară la serbare. Venitul curat se va destina în parte, sanatoriului culegătorilor tuberculoși, în parte pentru argumentarea bibliotecii lor profesionale.

— **Em. Măglaș deținut.** »Temesvarer» scrie: Nainte cu câte-va zile am vădit, că redactorul ziarului românesc săptămânal din loc »Controla», Emanuil Măglaș este curentat din partea tribunalului regesc din Timișoara din cauză că la pertractarea procesului de calumniare intentat de către un român din Oradea-Mare V. *Mangra* de către directorul de teologie din Arad *Man Ciorogar* nu s'a prezentat. Măglaș, în aceea, cum s'a vestit deja, a trimis din Timișoara un atestat medical tribunalului din loc, în care a voit să-și scuze absența sa dela pertractare. În același timp tribunalul a reținut autoritățile polițiene din loc, ca la casa Măglaș s'ar arăta de nou (auftauchen) în Timișoara să fie condus la poliție pentru a fi constata aci prin medicul tribunalului, dacă orbul lui Măglaș este de așa natură, care să-l împedecă de a se prezenta la pertractare.

Eri Măglaș a fost orătat în Timișoara »ar după neașla locuința lui strada Petofi 6, din partea comisarului polițienesc Iuliu Rădei a fost deținut. Medicul de tribunal Dr. Enric Szigeti a vizitat fundamental pe Măglaș constatând, că orbul acestuia de fel nu este de atare natură, care să-l fi putut împedeca de a se prezenta la pertractare. *Măglaș rămâne deo-ndată deținut.*

— † **Traian Muntean.** Primim întristarea veste, că un tânăr învățător, abea împlineind 33 ani, din comuna *Dorogș* (protopopovci) *Traian Muntean*, a încetat din viață, lăsând în doliu profund pe tinera-i soție și o fiică orfană, un tată nemângâiat și o mulțime de rudeni și cunoscuți; și o întreagă comună, în neștersă și duiosă amintire. Căci *Muntean* era un învățător bun, român verde, inimă bună și mai presus de toate un om de omenie. Școala română și satul său au îndurat o severă pierdere. Abea 13 ani a muncit redevăratul în spinoasa carieră a dascăliel, dar în timpul acesta s'a fixat ca și un gând de recunoștință în conștiința generațiilor, răsărite din mîntă minții sale deștepte și a sufletului său luminat.

În 20 c. a fost dus la groapă, petrecut de cei săi, rude, cunoscuți, colegi, școlari, popor. Aceste preoți au săvîrșit prohodul, într'o înălțare jale.

Părintele *George Bota* din *Dorogș* și învățătorul coleg *Vasile Bogoi* din *Belotint*, în cuvinte alese și pătrunzătoare au interpretat jalea tuturor, generalisînd covârșitor durerea, care se vărsa în lacrimi, isvorite din câți ochi și de față. S'a lăsat pe urmă cosciugul în mormîntul proaspăt, lacașul prea timpuriu al sufletului victii în tot chipul prețioase.

Fie-i țărîna ușoară.

— **Liturgia lui Ioan Gură de Aur: invitație la pomenire.** Dl. Iuliu Birou, învățător și diriginte de cor în *Ticvaniu-mare* (u. p. *Cacova*, în *Caras-Severin*), a pus pe note liturgia lui *Ioan Gură de Aur* după motivele celor opt surori bisericesti, ce se cântă în *Bănat*, și a aranjat-o pentru coruri de 2, 3 și 4 voci egale de 4 voci mieste, întocmind prin aceasta 4 liturghii, pentru cele 4 feluri de coruri vocale. Liturghiile sunt gata și în curînd se vor pune sub tipar. Pentru a se orienta asupra esemplarelor imprimat, Dl. Birou invită la pomenire d-nii preoți, învățătorii și conducătorii de coruri, precum și pe toți iubitorii de cântare corală. Prețul liturghiilor e următorul: liturgia pentru cor de 4 voci mieste costă câte 5 cor. Exemplarul; liturgia pentru cor de 3 voci egale costă 4 cor., iar liturgia pe 2 voci egale costă coroană. Bani de pomenire se vor trimite la adresa d-lui Iuliu Birou numai după apăsarea liturghiilor. Prenumeranții să se adreseze pe o carte postală la compositor, indicînd a-

dresa precisă, liturghia ce prenumără și numărul esemplarelor. Liturghiile se vor pune sub presă îndată ce va fi asigurată jumătate din speșele avute.

— **Unsprezece ceasuri în gura morții.** Într'o grozavă stare, în sensul adevărat al cuvîntului, în gura morții, a petrecut unsprezece ceasuri *Ioan Papp* din *Cavașd*. Împreună cu alți doi inși, curățeau o fântână. *Papp* a intrat pînă în fundul ei. Păreții fântanei erau de lemn și dinsul voia să scoată lemnul putrezit. Pe cînd scoțeau putregaiurile, a început să se prăbușească păreții. Cei doi au mai avut atîta timp s'ajungă afară, dar asupra lui *Papp*, s'a astupat întreaga fântână. Tipete grozave răsuna surd din fundul fântanei, dar cei de față nu puteau nimic ajuta. Sbirăturile s'auzeau tot mai încet și mai încet și dela o vreme au încetat. Autoritatea a ieșit cu geandarmierie la fața locului și-au început să desfundă fântâna. După 11 ore de muncă, au ajuns în fundul fântanii la *Papp* și care nu le-a fost mirarea cînd scoțîndu-l afară, l-au aflat numai amețit și nu mort. Scîndurile răsturnate au oprit adevărat pămîntul peste capul lui și *Papp* într'o apă de 1/2 metru, pitulat, a petrecut cele 11 ore de groază.

— **Arsă de viu.** Tinera nevastă *Maria Bădulea*, în etate deabia de 18 ani, soția lui *Petru Murgu*, fiind *Sămbăta* trecută singură acasă, după ameazăi, a făcut foc pe vatră în cuină, ca să-și scalde fetița de un an. După-ce a scîldat fetița și a început s'o înfașie, din nebagare de seamă, i-s'a apris poalele. Lăsa iute fetița la o parte și încercă a și-ie stunge, dar neisbutînd, a eșit afară în drum strigînd după ajutor. Într'aceea focul ajutat de vînt, i-a cuprins întreg corpul și a început a arde, ca o căpiță de fîn. *Zadarnic* a fost tot ajutorul dat, căci s'ermana, a ars toată, și a treia zi a murit în chinurile cele mai grozave.

— **Inmormîntarea lui Bobricov.** Se depeșează din *Petersburg* că inmormîntarea lui *Bobrikov* guvernorul omorit al *Finlandei*, a avut loc ieri după-amez. Era de față și *Țarul* cu moștenitorul și marele duce.

— **Student inebunit.** Din *Pojon* se telegrafează, că octavanul dela școalele reale de acolo *Ioan Redl* în fața examenului de maturitate a inebunit. Se ia cu siguranță ca motiv al alienațiunii, teama de maturitate.

— **Atașat militar înșelător.** Cu două săptămîni mai nainte s'a întîmplat, că atașatul militar din *Svizzera*, *Dr. Ioan Bringolf* și-a luat concediu afirmative pentru a se cununa în *Zürich* cu mireasa sa, nepoata unui fabricant avut. După-ce i-a expirat concediul, a cerut prelungirea concediului și nu s'a mai reîntors la oficiul său la *Viena*. Azi se telegrafează din *Berna*, că senatul federal a ordonat curențarea atașatului fugar, deoarece-*ce în Viena a comis mai multe înșelăciuni și falsificări de cambii*. *Bringolf* este originar dintr'o familie distinsă din *Staffhausen*.

— **Mare foc în Fiume.** În portul din *Fiume* cum se vestește de acolo, s'a iscat ieri noapte la 2 ore un foc mare, care a nimicit mai multe magazine de produse. Dauna este evaluată aproximativ la 300.000 cor. Incendiul a amenințat serios vaporul *Adrieti Jökav*, ce staționa în port, precum și magazinele vecine, dar după o încordare colosală focul a putut fi localizat. La fața locului au venit: guvernorul, podesta (primarul), și s'a strîns popor imens. Mărfurile au fost asigurate. O telegramă recentă afirmă, că dauna totală se urcă la 500.000 cor. Causa focului este necunoscută.

— **Haina de cununie a reginei Draga.** Din *Belgrad* se telegrafează, că haina de mătasă albă, în care s'a cununat regina *Draga*, și care a fost dusă de *Velitskovics* încă de timpuriu în străinătate, a fost vîndută unei societăți panoptice, care o va arăta pentru bani. Această haină a fost cumpărată de societatea engleză pentru 80.000 franci.

— **Căsătoria profesorului Meissner.** Eri s'a cununat profesorul de universitate din *Gottinga* *Dr. Rudolf Meissner* cu d-șoara *Loole Vischer*, nepoata celebrului estetician *Friederic Teodor Vischer*. Cum este știut, cununia avea să se facă nainte cu câte-va săptămîni, dar mirele a fugit din naintea cununii, călătorind subit din *Gottinga*.

— **Mișcare împotriva pălăriilor.** În *Englterra* s'a început o mișcare împotriva pălăriilor bărbaților, cum s'a făcut mai de mult împotriva corsetelor femeiești. „Societățile de cultură fizică“ au început „cruciata“ în *Leeds*. Chiar și la

Londra modă: aceea de a merge cu capul gol, pare a face progrese, zice „*Daily Mail*“. Comișii din capitală găsesc că e economic și interesant să se dispenseze de pălărie.

„În toate zilele, pe la ceasurile cinci sau șase, se pot vedea „reformatori“ întorcîndu-se acasă cu capul gol, de-alungul *Tamisei*.”

Nu se știe încă succesul pe care-l va avea această mișcare împotriva pălăriilor. — este sigur însă că ea există.

— **Conjurațiune contra vieții Șahului persic.** Ziarul *Frankfurter Zeitung* în numărul său de azi dimineață publică o telegramă interesantă din *Constantinople*, din care reese, că în contra Șahului *Persiei* se plănua o conjurațiune. Zilele astea a sosit adică la *Constantinople* fiul al doilea al Șahului, împreună cu fratele Șahului, prințul *Mohamed Riza Mirza*, cari sunt acuzați, că au plănuit un complot în contra Șahului, la care complot au luat parte mai mulți funcționari de curte. Cei doi prinți, ca să scape de moarte sigură, care îi aștepta, dacă puteau fi deținuți, s'au insinuat în *Constantinople* sub nume fals, unde au sosit fără nici un crucer și lihniți de foame. Poliția turcească descoperind pe cei doi prinți, a avisat legațiunea persă, care a urgentat la *Yildiz-Kiosc* extradarea lor. Cum însă între ambele țări nu este convențiune de extradare, este foarte problematic, dacă *Poarta* va extrada pe cei doi prinți persiani, cari au de cuget să intre în serviciu militar în armata turcă.

— **Nou atentat încontra ministrului președinte Maura.** Se anunță din *Madrid*: Poliția a deținut aseară un individ, care afirmativ a plănuit un atentat împotriva ministrului președinte *Maura* al *Spaniei*.

— **Esamene finale.** Un bun seceriș intelectual se poate zice că a recoltat protopresbiteratul *Butenilor*.

Dintre celea 42 comune cu 49 de școli, puține de tot au fost cu esamene slabe, celelalte, și pe lînga o apreciere severă, se pot numi mulțumitoare. Examine demne de mențiune specială au fost ale învățătorilor *P. Cociu* din *Doceni* a d-șoarei *Aurelia Popovici* și *Valentin* din *Nadaș* și *G. Precupaș* din *Dieci*. Laudă deosebită i-se cuvine tinărului învățător *Liviu Dublea* din *Hodiș*, care a prestat un rezultat atît de frumos cu băieții aceștia neglijați.

Cel mai frumos examen a fost însă fără îndoială a învățătorului *Ioan Roșu* dela clasele superioare ale școlii din *Buteni*. În prezența unui public numeros, examenul dat de învățătorul *Roșu*, a ridicat cîntea școlii române și, fără a fi un immodest, pot zice, superioritatea ei față de școala de stat din loc.

Pentru ostenelele și hărnicia sa învățătorul *Roșu* a fost felicitat atît de inspectorul școlar cît și de mulțimea de popor ce era de față. Asemenea bun a fost și examenul d-șoarei *Constanța Muntean*. *Rev. Domn I. Georgea* și comisarul *P. Vancu*, în tot locul au laudat silințele, îndreptat scăderile, îmbărbătat pe cei slabi dar a și muștrat unde a observat neglijență.

Ni se comunică din *Ciclova-română*: Examenul cu elevii și elevele din *Ciclova-română* ținut la 25 Maiu st. v. în prezența protopresbiterului *Oraviței*, *Alexandru P. Popovici*, a comisarului *Țumia* a învățătorilor *Muhu* și *Lațar* și a unui public numeros, la școala învățătorului substituit *Nicolae Chelniceanu* a reușit spre mulțumire generală. La școala a doua însă a învățătorului *Petru Goanța* examenul a fost slab, ceea-ce au constatat atît inspectorul cît și învățătorii și publicul present. Regretăm că trebuie să înregistrăm și astfel de vesti.

Din *Cuvești* (protopop. *Lipovei*) ni-se scrie că examenul la școala învățătorului *G. Tomi* s'a ținut Marți în 25 Maiu, în prezența inspectorului școlar *V. Hamsea*, *Petru Baran* învățător ca comisar consistorial apoi *I. Iorgovici* și *I. Suciu* preoți, *C. Iorgovici* notar, *V. Momir* jude și alți, fruntași din sat.

Examenul, al douăzecilea a învățătorului *Tomi* în comuna *Cuvești*, a stors mulțumirea publicului present. Inspectorul și comisarul au adus laude binemeritate ambițiosului învățător.

— **Osămintele lui Mirabeau.** Se scrie din *Paris*: Ziarele franceze deunăzi publicau o veste interesantă, că în fine s'au

aflat mult căutatele oșeminte ale lui *Mirabeau*, aceasta măreată figură a revoluțiunii franceze. *Mirabeau* a fost înmormântat în Panteon ca *cetățean virtuos*. Însă în marea revoluțiune iute s'a schimbat însufletirea poporului și în 1794 oșemintele lui *Mirabeau* au fost scoase din Panteon, pentru-că oamenii cu gura mare și pătați de sânge ai republicii au constituit, din scrisorile rămase după dînsul, acusa, că în taină ar fi conspirat cu dinastia. Atunci oasele revoluționarului au fost așezate în cimitirul *Sainte-Catherine*. Vremea a trecut și pelocul cimitirului *Sainte-Chatherine* s'au zidit edificiul. De câte-va decenii se tot caută sarcofagul lui *Mirabeau*. Pe locul, unde după tradiții s'ar fi înmormântat *Mirabeau* este zidită o școală și aci s'au continuat săpăturile. Nu demult au dat aci de un sicriu de plumb, despre care s'a afirmat că ar fi al lui *Mirabeau*. Acum s'a dovedit, că nu e. Oșemintele din sicriu s'a constatat că sunt ale unui băiat de 12—14 ani. Vor trebui deci mai departe căutate oșemintele lui *Mirabeau*, dacă francezii vreau să le împace.

— **Englezul filo-japon.** Scena s'a întâmplat la gara din Tokio. Pe timpul, când un tren de transport avea să plece, stăteau doi Englezi și o damă pe peron și cu strigăte însuflețite de „banzai“ salutau soldații japoni, cari plecau la război. Când trenul s'a pus în mișcare, unul dintre cei doi Englezi a scos batista, pe care o legă de virful bastonului și astfel făcea ca și cu un steag, semn de adio soldaților, cari voioși plecaseră la vapoare pentru a fi transportați în Mandjuria. Atunci deodată un tiner japonez se apropie de Englez căruia îi zise:

— Pune jos batista! Nu este cuviincios a saluta pe soldații japonezi cu batista alba.

Englezul însă n'a venit în perplexitate ci scoțându-și briceagul, și-a tăiat degetul și astfel a picurat călți-va stropi pe batista.

— Vezi, acum nu e alb steagul meu! — răspunse englezul și fălăia mai departe strigînd mereu banzai. Mulțimea a primit cu însuflețire enormă acest fel de manifestațiune frapantă a simpatiiilor Englezului filo-japonez.

— **O poezie necunoscută a lui Schiller.** Din Eisenach se telegrafează, că ziarul ce apare acolo, *Wartburger Correspondenz* publică o poezie necunoscută a marelui poet german Schiller. Poesia asta este o ghicitoră și constă din 23 versuri, care probabil sunt din anul 1803. Versurile aceste au fost descoperite într'un album vechiu al restaurațiunii din Wartburg. Poesia este scrisă și subscrisă de Schiller. Primul vers începe astfel: *Zwei Silben und du nennst ein Wort.* (Două silabe și spu un cuvînt).

— **Serbătoritul fiu de păstor.** În America este serbătorit cu multă căldură și multă însuflețire un fiu de păstor de 12 ani. Acest băiat a făcut ceva, ce în adevăr merită recunoștință generală, dar mai ales a acelora, pe cari îl privește mai de aproape fapta eroică a micului păstor. La 10 Iunie a fost o mare rumpere de nori în New-York. Ploaia a spălat dălma căii ferate în lungime de 20 klm. începînd la stațiunea căii ferate Harrington. Doi mici copii de păstor, James Grillet și Georges Backer au fost surprinși afară la câmp de tempestate, ascunzîndu-se în tunelul de sub dălma căii ferate. Au fost însă scoși de aici de ploaia adunată în vale și astfel au părăsit tunelul. Ajunși la dălma, au observat că dălma este spălată de ploai aproape 100 metrii. În momentul acestei descoperiri se apropie un tren de persoane. Atunci băiatul mai în vîrstă, James Grillet, care avea 12 ani a grăbit cu pași repezi spre tren, rupîndu-și cămeșa roșie, cu care făcea semn mașinistului, să stea pe loc, căci mare pericol este în apropiere. În urma acestei sforțări desperate a băiatului, conducătorul locomotivei a oprit trenul, isbutind să-l oprească la distanță de 50 metrii dela locul dălmei stricate. Pe tren erau 852 călători.

Astfel băiatul a scăpat dela o nenorocire nu numai un număr mare de vieți, ci a mîntuit dela perire și considerabile averi. În scopul premierii curajosului și perseverentului băiat se va întreprinde o *colectă națională*.

— **Antologie pentru Basarabeni.** Dl. G. Madan, autorul unei colecții de cîntece populare basarabene, a tipărit, cu litere cirile (caractere rusești), o antologie de poezii din poezii români de frunte (*Alexandri, Eminescu, Hajdêu, Coșbuc, Vlahuță, etc.*) cu scopul de a le răspîndi printre frații noștri din Rusia. Încercarea e laudabilă; bucățile sunt binisor alese și credem că se va găsi și cine să le citească.

— **Statistică despre avocați.** Numărul avocaților înscriși în 1902 a crescut dela 4880 la 4922: dintre aceștia 21 sunt suspendați dela eseriarea funcțiunii. Pentru luarea în lista candidaților de avocați au sosit 1136 de rugări, cu 60 mai mult decît în 1901 și de tot au fost 2789 candidați pe la avocați. Că necazuri destule dau camerele avocațiale, dovedește împrejurarea că în 1902, 14.576 de discipline erau în curgere. S'au rezolvit 2525 discipline și s'au aflat vinovați 145. Dintr'aceștia 64 au fost pedepsiți prin amoniții, 54 cu amendă, 23 cu suspendare provisoră, iar 4 au fost suspendați de tot. Mai rămân ș'asa destui!

— **Experiențele interesante ale unui medic** Dr. D. Licht din Viena a examinat *fluidul Elsa al lui Feller* în casuri de morburii de podagră și junghiuri de diferite soiuri cum mărturisește în revista: *Medic chirurg. Centralblatt*, și a aflat, că acest fluid Elsa are efect grabnic și ușurează durerile, constantă totodată că folosința îndelungată a acestui fluid nu cauzează nici un efect rău, din contră bolnavii îi cer mereu cu insistență și îi laudă eficacitatea lui. Fluidul Elsa lucră cu efect excelent vindecător contra celor mai diferite morburii, pe cum: ferbințeli, influența, podagra, junghiuri, dureri de șele, dureri de cap de dinți și de stomac, dureri de ochi, vederea ochilor slăbită, lipsa de apetit, rani provenite din arsuri și degeraturi, nervozitate, tusa, asudare de noapte, paralizie de mână și picioare, și alte morburii numeroase. 12 sticle mici ori 6 sticle duple trimite francat pentru 5 coroane singurul preparator *Eugen V. Feller* farmacist de curte (*Stubica*) Centrale Nr. 81 (com. Zagrab). Să ne păzim de preparate false, fără valoare cari poartă aceeași etichetă.

CONVOCARE.

Reuniunea învățătorilor rom. gr.-ort. din protopopiatul Halmagiului își va ține ședința proximă în comuna Gurahonț la 27 Iunie (10 Iulie) a. c. pe lângă următorul

PROGRAM:

1. După celebrarea sf. liturgii, chemarea Duhului sfânt.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Cuvînt de deschidere.
4. Decisiuni asupra rescriptului emanat de comitetul central Nr. 20/904.
5. Citirea eventualelor disertațiuni.
6. Incasarea taxelor curente și restante.
7. Propuneri și interpelări.
8. Fixarea proximei ședințe.
9. Încheiere.

Halmagiu, la 5/18 Iunie 1904.

Mihail Vidu,
președinte.

Ilie Cristea,
notarul desp.

Petreceri.

Invitare la *Petrecerea de casă* împreună cu cântări, declamațiuni, postă humoristică, joc etc. ce se va aranja Sâmbătă, la 25 Iunie n. 1904 în pavilionul de vară din grădina „Hermann“. Venitul curat e destinat scopurilor de binefacere, urmărute de Reuniune. Din ședința comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, ținută la 16 Iunie st. n. 1904. Victor Tordășianu, president. Ioan Apolzan, notar. Începutul la 8 ore seara. Prețul intrării: de persoană 1 cor., de familie 2 cor. 40 bani. Suprasolviri benevole. se primesc cu mulțămintă și se vor cuita pe cale ziaristică.

Dări de seamă și mulțăminte pub.

Cu ocaziunea petrecerii *leatralo-musoranjată* de sodalii industriași rom. gr.-ort. pova, — prin dl. Iuliu Putici Inv. în scopul gumentării fondului pentru *ingrădirea sfinte din piață dinaintea școlii rom.* — a încercat la casă. Cor. 134.20 Subscrisul a vindut în suma de 72.20 cor. De tot a intrat Cor. Spesele au fost: Cor. 127.66 Rămâne decurată 78 Cor. 74 fil.

Aceasta sumă se adauge la Capitalulul amintit și așa acel fond consta din 266.74. Suprasolviri am primit dela următorii:

Dl. dr. Constantin Mișici adv. 10 cor.
Dl. A. Marta adv. 4 cor. 40 fil., G. Popescu câte 3 cor. I. Cimporeiu Pincu, Ioan Cica Monoroștia, N. Goldiș, B. câte 2 cor., Petru Giuchii și ved. M. Mircea 1 cor. 40 fil. T. Muntean, Kelmak 1 cor. M. Bocea, și I. Fogaraș câte 1 cor. Dr. V. Ghilescu, L. Obradovschi, ved. Papp. N.duc. R. Ciorogari. N. Socaci, I. Chisan, D. Rafla, Iancovici și I. Franck câte 40 N. 20 fil.

În numele comitetului aranjator, prim. marinimosii suprasolvenți profunde mulțăm. Lipova, 16 Iunie 1904 n.

Iuliu

Cu ocaziunea petrecerii arangiate la Maiu st. v. a. c. în favorul „fondului șilor români din Brad“ au binevoit a următorii:

1. Petru Cioflica, Nic. Luca, Ilie Sim. Bradean, Nic. German, Petru Lendvay András, Avisalon Feier, Filip Aron George, Pavel Pop, Lazar Mihai Borza, Nic. Feier, Vasile Crucin, Nic. Petrescu, Ioan Furdul, Anton Filip, Irimie Cristă Petru, Nic. Costea, George Popa, Ferencz, Nicolae Timbus, Majorovics Schleisinger Jacob, Sabin Julia, Nic. Ioan Săbău — toți Maistri — fie-care 1 coroană.

2. Banciu Teodor, George Costina Copos, Petru Crucin, Dumitra Luciu, Robert, Ioan Luca, Bagoiy Béla, David Mihail Vigh, Anton Giurgiu, Lorich Szatmáry N., Grund Artur Ress Iósef, Ede, Aurel Mitrofan, Dudas Lipóth, N. N. Engel, Nic. Petroviciu, Doda Ioan — măestri, câte 1 coroană.

3. Feier Aron, proprietar; Ilie Prater József, Knobloch József, — câte Vasile R. Damian proprietar, Petru preot, Vasile Boneu prof., Kugel Miksa, Aladar, Návradi Hugó, D-na Ripp, Adam cont. — fie-care câte 2 coroane.

4. Dr. Ioan Papp adv., 10 cor.; Ioan man, 4 coroane; Victoria Laszlo, Nic. Bogdan Ioan, Markovics Armin, George inv., Lisi Bota, Dordea Ioan, Aron Roman Andron Bogdan preot, Ved. Maria Ioan Tiberiu Tisu medic, — fie-care câte 1

Suma intrateilor a fost: 134 cor.
Suma speselor împreună cu spesedardului făcut pe sama meșeriașilor 95 cor. 92 filleri.

Venitul curat, este: 38 cor. 08 filleri.
P. T. Contribuenților li-se exprimă fundă mulțămintă.

Brad, (Zarand) la 28 Maiu 1904.

Vasile Boneu,
președinte.

Ilie Zerna.

Ioan Germ
cassar.

Petru Ciof

POȘTA REDACȚIEI.

Mat multora. Prim redactorul nostru de 3 săptămâni în concediu, pentru sănătății sale „Abon Nr. 1337“. Vom noi mai târziu care e linia cea mai pentru Putna, bilete tur-retur până se poate căpăta.

I. Stanca, Am predat manuscrisul, telui S., fiind de interes pur pedagogic.

I. St-u. Ai stricat până la neputință mai cunoaște, câte-va bine cunoscute porale. Nu se pot publica.

Coasa de oțel „Bur“ este cea mai bună pe lume
 ai cărei unici liferanți pentru întregul continent și pentru America sunt
Winkler és Grauer, Kőbánya 34,
 la care a se adresa ori ce corespondență privitoare la coase.
 Coasa de oțel „Bur“ este admirabil!
500 coroane plătesc, celui ce este în stare să ne arate o coasă
 de oțel „Bur“ veritabilă ca provenită din sita fabrică.
1000 coroane plătesc celui ce ne poate arăta dintre 100 coase
 de oțel „Bur“ două rele.
 Coasa de oțel „Bur“ numai atunci este veritabilă, dacă pe
 mâner poartă gravată inscripția aceasta: *W. G. Kőbánya*, iar pe
 latul ei este tipărită marca firmei cum arată figura asta: 190 6-20

Preț-curent ilustrat și gratuit.

Facem atenție pe ori cine în interesul său propriu, de a se feri
 de mârșă de imitațiune. Coasa „Bur“ satisface pretențiunii ori-cărui
 econom în modul cel mai perfect.
 Acest favor are a-l mulțami coase, de oțel „Bur“ singur ascuți-
 șului său admirabil, nici prea tare, nici prea moale. Mai ales pentru
 aceea este coasa „Bur“ corespunzătoare, pentru-că are simcea și
 grumaz tare, ear ascușul foarte subțire. Mulți economi strică și cea
 mai bună coasă, prin faptul că nu știu să o bată. Asta însă pe lângă
 toată nedibăcia economului este eschisă la coasa „Bur“, de oare-ce
 firma noastră trimite coasa bătută și probată. Pentru fie-care bucată
 se primește garanția, iar care nu corespunde schimbăm pentru alta
 însă mărturisim din experiență, că între 1000 coase nu e nici una rea.

Prețurile coasei de oțel „Bur“

60	70	75	80	85	90	95	100	110	120 cm. lungă
1-60	2-10	2-20	2-30	2-40	2-70	2-80	2-90	3-20	3-60 Cor.

La comanda de 5 bucăți supoartă spesele postale; la comanda
 de 10 bucăți fabrica nu numai că supoartă spesele postale, dar dă o
 o coasă în dar, ear la comanda de 20 bucăți, fabrica pe lângă su-
 ortarea spesei postale și trimiterea a două coase, trimite și două ta-
 blouri frumoase din timpul războiului baro-englez. Câtea „Bur“ la coasa
 de oțel „Bur“ 1 coroană. O cutie „Amergau“ bucată 30 fl. Aparat
 pentru batera coasei (nicovă și ciocan) 1 cor. 90 fl. *Noutate!*
 Tăracă potrivită p. coasă păr, cu cheie cu tot 30 fl. 10 buc. 2 60 cor.

Gratuit
 un **Schnellsieder** și
 o **cumpănă pentru culină**

Pentru
 prețur nes-
 pus de echi-
 tabile trimit
 în toate păr-
 țile urmă-
 toarele:

mărfuri de argint mexican.

- 6 cutite de masă de argint mexican.
- 6 linguri de masă
- 6 furculițe
- 12 lingurițe mici de cafea
- 6 cutite pentru desert
- 6 furculițe pentru desert
- 1 lingură de scos zăcă
- 1 lingură de scos lapte
- 2 candelabre elegante pentru salon.

toate din argint mexican.

46 BUCĂȚI numai 6-50 Fl.

Afară de asta ori-cine
 comandează dela mine pui-
 mește drept cadou o cum-
 pănă p. culină gratuit.
 Argintul mexican este un
 metal alb (și dinlăuntru) pen-
 tru a cărui calitate și dura-
 bilitate primesc garanție pe
 25 ani.

Comandele să îndeplinesc
 contra trimiterei banilor ori și
 pe lângă rambursă din depositul:
Scheffer D. Sándor
 Budapesta.
 VII, Bezeredy-utca 3 szám.

Crucea orii steaua
electro-magnetică după

D. R. G. M. Nr. 88,503.

Vindecă și recrează pe la
 garanță: reuma, astma (respira-
 grea), insomnia, epilepsia, nervozita-
 lipsa de apetit, clorosa, durerea
 dinți, migrena, impotența, influen-
 precum și tot felul de boale de aer
 Bolnavul cel ce nu se poate vinde-
 în decurs de 44 zile, îi întoarc
 banii imediat Celui ce nu îi mai aj-
 nimic, să încerce cu aparatul
 căci sunt conșinș despre efectul
 al aparatului meu.

Prețul unui aparat mare 6 cor.
 e a se folosi la boale de nervi cron.
 Prețul unui aparat mic 4 cor.
 se folosesc la boale mai ușoare

Comandele le îndeplinește
 patrie și străinătate:
Scheffer D. Sándor
 Budapesta,
 VIII, Bezeredy-utca 3 szám.

Pentru 3 coroane
 trimite 4 1/2 kgr. (circa 50 bucăți)
săpun de toaletă fin
 bucăți alese de săpun de suc de
 de rose, de iorgovan, de violele,
 rezedă, de iasmin și de clopoțele
 Pe lângă anticipațiune ori nu
 bursă expediază:
Scheffer D. Sándor
 Budapesta,
 VIII, Bezeredy-utca 3 szám.

BANI!

Pe lângă modurile de plată de mai jos, prin intervenția biroului nostru se pot
 căpăta împrumuturi ipotecare replăbile în anuități, pe posesiuni fonciare, case în
 orașe, mai departe credit personal preoților, ofițerilor, funcționarilor de stat și particu-
 larii, comercianților, industriașilor și pensionașilor pe lângă replătire în 5-20 ani, cu
 garanți ori fără garanți, în cel mai scurt timp și pe lângă cea mai perfectă discrețiune.
 Remunerația noastră modestă numai după ajungerea scopului, decursiv va fi plătită.
 Documentele necesare cancelaria noastră le câștigă pe propriile ei spese, cari
 spese vor fi plătite asemenea decursiv.

A) *Favorurile extra ordinare mai noi a împrumuturilor câștigate prin
 intervenția noastră:*

1. Informațiunile sunt ieftine. 271
2. Detrageri puține.
3. Depurările să descriu anual din datorie și interesele vin socotite numai după
 sumele reduse și interesele și capitalul se poate depura laolaltă.
4. După întârziere motivată de platire, amendă nu se plătește.
5. La dorință după rate vine incassatorul acasă, ori se pot plăti prin cheque
 postal nefrancat.

B) *Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre cu depurare
 pe quartale:*

1. Sunt foarte ieftine, pentru-că suma plătită la quartal se detrage imediat din
 datorie și debitorul totdeauna plătește după starea faptică a datoriei interesele.
2. Cvotele aduceau un venit de regulă de 8% și dividendă în urma circulațiunii
 uriașe se mai poate urca an de an; asemenea anual se escotează.
3. Cvotele pe lângă abicere prealabilă se rescumperă în suma lor totală.
4. Un astfel de împrumut se achită cel mult în 2 1/2 ani, după care ori-ce obli-
 gament de plată încetă.

C) *Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre ipotecare:*

Depurare de 15 ani	4-75%	Depurare de 40 ani	3-15%
„ „ 22 „	4- „	„ „ 46 „	2-96%
„ „ 30 „	3-75%	„ „ 50 „	2-85%
„ „ 32 „	3-50%	„ „ 60 „	2-65%
„ „ 33 „	3-30%	„ „ 65 „	2-33%
„ „ 35 „	3-25%	„ „ 70 „	2-30%

După mărimea sumei împru- mutate. | După mărimea sumei împru- mutate.

In plăți se cuprinde nu numai interesele și spesele de ad-
 ministrare ci și depurațiunea din capital.

Biourou aradan de informațiuni.

Poseșori KLONDA și SZATMÁRY
ARAD, Strada Salacz Nr. 3.

PUMPE DE VIN
 reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai
 Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din
 strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necur-
 îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică
 vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se
 garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC
 cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de
 la întrebunțarea de apă nesipoasă ori murdară nu abzie
 Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garan-
 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și
 căneapă din lăuntru căpșuite cu gumi cu prețurile cele mai

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică

HÖNIG OTTO
 fabricator de pompe reg. ung. priv.
 Arad, Kákóczy-utca 27. sz.
 Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Împrumuturi de bani pe amortisare
 mijloce pe lângă condițiile cele mai avntajoase, pe moșii
 case în orașe cu 4, 4 1/2 și 5% și amortisare de
20, 25, 30 și 50 de ani
 adecă în camătă e socotită atât camăta cât și amortisarea din capu-
 Principiul meu e îndestulirea M. On. public, care vrea
 facă împrumuturi ipotecare.
 Împrumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile hip-
 tecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Spese prealab-
 nu sunt, tacsele mi le socotesc ulterior.
 Pentru deslușiri mai detaliate a se adresa la
HERZOG SANDOR
 Arad. str. Weitzer-János Nr. 15, ușă